

Uppgift 1. Hur såg den svenska staten på judar, romer och samer på 1600-talet?

Uppgiftsformulering: Vilka slutsatser kan du, med hjälp av källorna, dra om hur staten såg på dessa grupper på 1600-talet?

Kunskapskrav: Kunskapskravet som anger kunskap för den aktuella förmågan att kritiskt granska, tolka och värdera källor är att: *eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra (...) underbyggda slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då (...) underbyggda resonemang om källornas trovärdighet och relevans.*

Det är framför allt den första delen av kunskapskravet om människors levnadsvillkor som bedöms. Eleven ska använda de tre källorna för att dra slutsatser om hur den svenska staten såg på de tre grupperna.

Bedömningsaspekter:

- I vilken utsträckning slutsatserna handlar om statens syn på de tre grupperna.
- I vilken utsträckning eleven hänvisar till källorna som stöd för sina slutsatser.
- I vilken utsträckning eleven använder exempel från historien för att underbygga slutsatserna.

Beskrivning av progressionen i slutsatserna

I resonemanget finns belägg för		
kunskaper på nivå för E enkelt och till viss del underbyggt	kunskaper på nivå för C utvecklat och relativt väl underbyggt	kunskaper på nivå för A välutvecklat och väl underbyggt
I svaret används någon av källorna för att dra någon rimlig slutsats om statens syn på någon av minoritetsgrupperna romer, judar eller samer.	I svaret används några källor för att dra några rimliga slutsatser om statens syn på minoritetsgrupperna romer, judar och samer. Någon av slutsatserna är underbyggd med exempel från historien.	I svaret används källorna för att dra några rimliga slutsatser om statens syn på minoritetsgrupperna romer, judar och samer. Källorna kopplas samman och förstärker varandra. Några av slutsatserna är underbyggda med exempel från historien.

Exempelsvar på nivå för E.

För Sverige betydde den kristna tron mycket så Sverige ville skydda den och kastade då ut dom andra religionerna. Det ser man i källa 3. Där står det att kungen ville skydda kristendomen och kastade då ut alla judar.

Kommentar: I sin slutsats, att Sverige ville skydda kristendomen, hänvisar eleven till en av källorna, nummer tre.

Exempelsvar på nivå för C.

De tyckte inte att det skulle finnas zigenare/romer i Sverige. Det gjorde de väldigt skarpt och klart eftersom att det står i en lag. Dock hade de något slags medlidande för just kvinnor och barn eftersom de att de fick förvisas ur landet istället för att avrättas som männen. De ville inte ha några judar i Sverige och de är väldigt hårda på just det, vilket märks eftersom de hotar att döda alla som är kvar, inte bara män. Dessutom har de bara 14 dagar på sig. De påstår att det är av religiösa skäl. Men det är säkert också mot just den folkgruppen eftersom just judehat har funnits bland kristna länge.

De vill inte skicka bort samerna i sig från Sverige, vilket kan vara eftersom de var här först. Men de vill skrämja dem så att de inte hade sin egna religion. Eftersom kristendomen var stor i Sverige och det fanns ingen religionsfrihet i landet förrän på 1900-talet.

Kommentar: Eleven drar slutsatser baserade på källorna var för sig. Detta görs för var och en av uppgiftens tre källor. Ifråga om källa 1 skriver eleven: *Dock hade de något slags medlidande för just kvinnor och barn eftersom de att de fick förvisas ur landet istället för att avrättas som männen.* De slutsatser som dras är baserade på källorna 2 och 3. Eleven underbygger dessutom några av sina slutsatser med kunskaper om den tiden. I relation till en slutsats baserad på källa 2 skriver eleven: *Men det är säkert också mot just den folkgruppen eftersom just judehat har funnits bland kristna länge.* I denna mening använder eleven sina kunskaper om antisemitismens historia för att underbygga sin slutsats.

Exempelsvar på nivå för A.

Den svenska staten och kyrkan hade länge koll på andra religioner och tyckte att andra religioner var here-si, till exempel förekom häxjakter på den tiden. I källa 2 och 3 ser man att staten också såg på judars och samers religion på samma sätt. Extrema åtgärder användes för att behålla landet kristet vilket både källa 2 och 3 är exempel på. Vid denna tid hade kyrkan stor makt och de här lagarna, typ, kan ha varit prästernas sätt att inte tappa makten. Vid källa 3 nämns dock ingen landsförvisning men hårda straff lovades. Dessa tre grupper är minoriteter och Sverige är inte det enda landet där romerna och judarna har blivit utvisade från. Staten såg att de minoriteterna kunde ta ifrån kyrkans makt med en annan religion. Religionsfrihet fanns inte på den tiden och staten och kyrkan såg ner på dem. I källa 3 kan man se att landshövdingarna hade stor auktoritet att göra som de ville. Enligt källa 3 så känns det som att staten var mer skonsam mot samerna och inte hotade med utvisning vilket lovades i källa 1 och 2. I källa 1 så skulle bara kvinnor bli utvisade och männen dödade och i 2 så står det att alla judar som inte lämnar landet blir hängda vilket kändes som om judarna var mer förtryckta.

Kommentar: Eleven drar några slutsatser som handlar om statens syn på minoritetsgrupperna i vilka den låter källorna stärka varandra. Detta sker vid ett tillfälle när eleven skriver: *I källa 2 och 3 ser man att staten också såg på judars och samers religion på samma sätt. Extrema åtgärder användes för att behålla landet kristet vilket både källa 2 och 3 är exempel på. Vid denna tid hade kyrkan stor makt och de här lagarna, typ, kan ha varit prästernas sätt att inte tappa makten.* Här använder eleven två källor tillsammans för att dra en slutsats. I citatet används även exempel från historien för att underbygga slutsatsen, då eleven hänvisar till kyrkans inflytande. Andra exempel på slutsatser är när eleven skriver att *I källa 1 så skulle bara kvinnor bli utvisade och männen dödade och i 2 så står det att alla judar som inte lämnar landet blir hängda vilket kändes som om judarna var mer förtryckta.* I detta fall handlar slutsatsen om hur synen på judar skiljde sig från synen på de andra minoriteterna. Eleven använder också på andra ställen i svaret exempel från historien för att underbygga sina slutsatser. Det gör eleven till exempel när den skriver att *staten och kyrkan hade länge koll på andra religioner och tyckte att andra religioner var here-si, till exempel förekom häxjakter på den tiden. I källa 2 och 3 ser man att staten också såg på judars och samers religion på samma sätt.* Eleven använder här sina exempel för att underbygga sin slutsats om att staten hade denna syn på andra religioner än den lutherska kristendomen. Även på ett annat ställe använder eleven exempel från historien för att underbygga sina slutsatser: *Religionsfrihet fanns inte på den tiden och staten och kyrkan såg ner på dem.*” Genom att använda kunskap om graden av religionsfrihet underbyggs elevens slutsats utifrån källorna att staten ”såg ned” på dessa grupper.

Vanliga anledningar till att svar inte motsvarar nivån för E är att:

- eleven inte visar i resonemanget på vilken källa slutsatsen bygger.
- elevens slutsatser inte handlar om gruppernas situation på 1600-talet.

Uppgift 2. Singoalla - en bok från 1857

Uppgiftsformulering: Sätt ett kryss framför det alternativ som är en rimlig slutsats om du använder texten ur boken som en historisk källa.

Kunskapskrav: Kunskapskravet som anger kunskap för den aktuella förmågan att kritiskt granska, tolka och värdera källor är att: *eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra (...) underbyggda slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då (...) underbyggda resonemang om källornas trovärdighet och relevans.*

Det är i första hand den senare delen av delkunskapskravet om källors trovärdighet och relevans som är aktuellt i denna uppgift. Lösningen på uppgiften kan ge belägg på nivå E.

Rätt alternativ

	På medeltiden kunde romer beskrivas som tjuvar.
	På 1800-talet kunde romer inte beskrivas som tjuvar.
X	På 1800-talet kunde romer beskrivas som tjuvar.
	På medeltiden kunde romer inte beskrivas som tjuvar.

Uppgift 3. Göteborg på 1950-talet

Uppgiftsformulering: Resonera om den källkritiska trovärdigheten för källan om man ska använda den för att berätta om hur romer kunde ha det i Göteborg på 1950-talet.

Kunskapskrav: Kunskapskravet som anger kunskap för den aktuella förmågan att kritiskt granska, tolka och värdera källor är att: *eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra (...) underbyggda slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då (...) underbyggda resonemang om källornas trovärdighet och relevans.*

Det är i första hand den senare delen av kunskapskravet om källors trovärdighet och relevans som är aktuell i denna uppgift.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning resonemanget innehåller källkritiskt motiverade fördelar och nackdelar med källan.

Beskrivning av progressionen i resonemanget

I resonemanget finns belägg för	
kunskaper på nivå för E enkelt och till viss del underbyggt	kunskaper på nivå för C utvecklat och relativt väl underbyggt
Det finns i resonemanget en källkritisk fördel eller en källkritisk nackdel för källan.	Det finns i resonemanget en källkritisk fördel och en källkritisk nackdel för källan.

Godkända exempelsvar på vad som är källkritiska fördelar

- Jag tycker källan är trovärdig för den är skriven av en som levde då.
- En faktor som gör den trovärdig är att den beskriver romerna som fattiga och det stämmer med andra förklaringar.
- Detta är en förstahandskälla, han var själv med.

Godkända exempelsvar på vad som är källkritiska nackdelar

- Det är någon som minns flera år efter.
- Du måste ha fler källor för att kunna berätta om hur romer hade det.
- Man får det bara från hans perspektiv.

Vanliga anledningar till att svar inte motsvarar nivån för E är att:

- eleven beskriver om de anser att källan stämmer eller inte utifrån egna uppfattningar utan att anknyta resonemanget till källan.

Uppgift 4. Romska barns rätt till skolgång på 1950-talet

Uppgiftsformulering: Sätt ett kryss framför det alternativ som visar varför romer ordnade egna skolor fram till och med 1950-talet i Sverige.

Kunskapskrav: Kunskapskravet som anger kunskap för den aktuella förmågan att använda en historisk referensram är: *kunskaper om historiska förhållanden, skeenden och gestalter under olika tidsperioder*. Dessa kunskaper visar eleven bland annat: *genom att föra resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar*. Den samhällsförändring som är aktuell i uppgiften är orsaker till att romska barn inte hade möjlighet att gå i skolan förrän på 1950-talet.

Rätt alternativ

	Romska barn hade inte råd med skolavgiften i den svenska skolan förrän i slutet av 1950-talet.
	Romska barn var inte kristna och fick därför inte gå i den svenska skolan förrän i slutet av 1950-talet.
	Romska barn pratade inte svenska förrän i slutet av 1950-talet och kunde därför inte gå i svensk skola.
X	Romska barn fick inte rätt till fast bostad och att gå i den svenska skolan förrän i slutet av 1950-talet.

Uppgift 5. En minoritetslag från 2010

Uppgiftsformulering: Sätt ett kryss framför den orsak som bäst förklarar varför man 2010 införde en lag för dessa minoriteter.

Kunskapskrav: Kunskapskravet som anger kunskap för den aktuella förmågan att använda en historisk referensram är: *kunskaper om historiska förhållanden, skeenden och gestalter under olika tidsperioder*. Dessa kunskaper visar eleven bland annat: *genom att föra resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar*. Den samhällsförändring som är aktuell i uppgiften är införande av en lag om nationella minoriteter och orsakerna till detta.

Rätt alternativ

	Dessa grupper har precis kommit till Sverige.
	Dessa grupper är de största invandrargrupperna i Sverige.
	Dessa grupper har alltid varit nationella minoriteter i Sverige.
X	Dessa grupper har funnits i Sverige sedan länge.

Uppgift 6. Integrationsministern tänker om framtiden

Uppgiftsformulering:

- Resonera med hjälp av begreppen kontinuitet och förändring om möjliga fortsättningar på romernas situation i Sverige.
- Ge exempel på händelser och skeenden i historien och hur det är nu för att stödja ditt resonemang.

Kunskapskrav: I denna uppgift sker bedömningen utifrån två kunskapskrav. För det första kunskapskravet för förmågan att använda en historisk referensram där: *eleven kan undersöka några utvecklingslinjer inom kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor och beskriver då (...) samband mellan olika tidsperioder. Eleven anger också någon tänkbar fortsättning på dessa utvecklingslinjer och motiverar sitt resonemang med (...) underbyggda hänvisningar till det förflutna och nuet.* Det är framför allt genom att använda de tidigare uppgifterna 1-5 som eleven kan sägas undersöka en utvecklingslinje där sedan en tänkbar fortsättning motiveras med historiska och nutida hänvisningar.

För det andra kunskapskravet för förmågan att använda historiska begrepp att: *i studier av historiska förhållanden, skeenden och gestalter såväl som vid användning av källor och i resonemang om hur historia används kan eleven använda historiska begrepp på ett (...) fungerande sätt.* De begrepp som är aktuella är kontinuitet och förändring.

Bedömningsaspekter:

- I vilken utsträckning eleven anger tänkbara fortsättningar på utvecklingslinjen.
- I vilken utsträckning eleven underbygger de tänkbara fortsättningarna med hänvisningar till det förflutna och nuet.
- I vilken utsträckning eleven använder begreppen kontinuitet och förändring på ett korrekt sätt.

Beskrivning av progressionen för resonemang om tänkbara fortsättningar

I resonemanget finns belägg för		
kunskaper på nivå för E enkla och till viss del underbyggda	kunskaper på nivå för C utvecklade och relativt väl underbyggda	kunskaper på nivå för A välutvecklade och väl underbyggda
I resonemanget beskrivs någon tänkbar fortsättning på utvecklingslinjen. I resonemanget kopplas några av källorna i provet på ett rimligt sätt ihop med den tänkbara fortsättningen på utvecklingslinjen.	I resonemanget beskrivs någon tänkbar fortsättning på utvecklingslinjen. I resonemanget kopplas flera av källorna i provet på ett rimligt sätt ihop med den tänkbara fortsättningen på utvecklingslinjen.	I resonemanget beskrivs några tänkbara fortsättningar på utvecklingslinjen. I resonemanget kopplas flera av källorna i provet på ett rimligt sätt ihop med de tänkbara fortsättningarna på utvecklingslinjen. I resonemanget motiveras en av de tänkbara fortsättningarna på utvecklingslinjen som mest trolig.

Beskrivning av progressionen för begreppsanvändning

I resonemanget finns belägg för		
kunskaper på nivå för E ett i huvudsak fungerande sätt	kunskaper på nivå för C ett relativt väl fungerande sätt	kunskaper på nivå för A ett väl fungerande sätt
I resonemanget används något av begreppen kontinuitet eller förändring på ett korrekt sätt.	I resonemanget används begreppen kontinuitet och förändring på ett korrekt sätt.	I resonemanget används begreppen kontinuitet och förändring på ett korrekt sätt. Eleven underbygger begreppen med hänvisningar till det förflutna eller nuet.

Exempelsvar på nivå för E.

Jag tror att det kommer att bli bättre och bättre för romerna. Det har ju blivit bättre förändring med tiden. T. ex. på 1600-talet så ville man ju köra ut alla romer ur landet och om dom inte gjorde det så blev dom hängda enligt källan i uppgift 1. Nu på senare tid så har romerna erkänts som en nationell minoritet. Det har stiftats en minoritetslag från år 2010. Lagen ska hjälpa de nationella minoriteterna att behålla och utveckla sin kultur. Så jag tror att romerna kommer fortsätta att få det bättre.

Kommentar om resonemang om tänkbara fortsättningar: I resonemanget beskrivs någon tänkbar fortsättning på utvecklingslinjen, att det kommer att bli bättre för romerna. I resonemanget kopplas källan om Zigenarlagen och källan om minoritetslagen ihop med utvecklingslinjen.

Kommentar begreppsanvändning: I resonemanget används begreppet förändring på ett rimligt sätt.

Exempelsvar på nivå för C.

I framtiden tror jag att det kommer att bli en kontinuitet av hur det är nu. Man börjar märka att folk vill att romerna inte ska vara lika mycket förtryckta och utanför längre om man till exempel kollar på vad Erik Ullenhag sade till Dagens Nyheter i början av 2012. År 2010 införde man också en ny lag som säger att Sveriges minoriteter ska få behålla och utveckla sin kultur. Men om man kollar på artikeln i Expressen så ser man att en del har svårt att låta romerna få så stor plats i samhället. De tycker nog inte om en sån stor förändring. Om man kollar på boken Singoalla och på Zigenarlagen från 1637 så ser man att Romerna hade det värre förr. Förr så tyckte man inte om att det fanns andra folkslag än svenska i Sverige så man gjorde allt man kunde för att se till att det bara var svenskar i Sverige. Man arresterade och landsförvisade och till och med dödade dem som man inte ville ha i landet. Man gör inte sådant nu för tiden. Man har accepterat att det finns andra folkgrupper i landet, det är en stor förändring, men det finns fortfarande dem som inte tycker om de andra folkslagen i landet, det är kontinuitet.

Kommentar om resonemang om tänkbara fortsättningar: I resonemanget beskrivs någon tänkbar fortsättning på utvecklingslinjen, det kommer att vara ungefär som idag. I resonemanget kopplas källorna från minoritetslagen, citatet från Ullenhag, artikeln i Expressen, Singoalla och Zigenarlagen ihop med den beskrivna utvecklingslinjen på ett rimligt sätt. Det innebär att flera källor används.

Kommentar begreppsanvändning: I resonemanget används både begreppet förändring och kontinuitet på ett rimligt sätt.

Exempelsvar på nivå för A.

Om man tittar på de olika källorna om romer i det här häftet så kan man se hur utvecklingen i Sveriges tolerans gentemot romer hela tiden gått uppåt mot det bättre, alltså mer tolerans. I Zigenarlagen från 1637 kan man se att det var förbjudet att finnas i Sverige som rom, utan undantag. I Singoalla från 1857 märker man att detta har förändrats, romerna har i boken fått bo på kyrkans mark ett tag, vilket tyder på att de är mer accepterade än 1637. Men de ses fortfarande som ett främmande folk som inte är pålitliga. Rätt till skolgång fick de inte förrän på 1950-talet enligt uppgift fyra. Att de fick rätt att gå i skola var också en stor förändring i Sveriges acceptans gentemot romer, det innebär då att de är mer accepterade av samhället och har fler rättigheter. I uppgift 5 kan man läsa om år 2010's minoritetslag i Sverige. Den är en viktig del av utvecklingen eftersom staten nu inte bara ska tillåta att romer finns här utan även hjälpa till att bevara dem. Ändå finns det fortfarande, kontinuitet, de som sätter sig emot och tycker illa om romer av olika anledningar, som i exemplet då Växjö's kommunledning vägrade hissa den romska flaggan. Om man ser tillbaka på utvecklingen vi haft så kan man anta att den kommer att fortsätta och att vi kommer att ta steget mot total acceptans, alltså att ta bort fördomar om romer. En annan möjlighet som finns är att romerna skulle dö ut i och med denna acceptans då man i större utsträckning gifter sig och får barn med de som inte är romer. Jag tror dock att minoritetslagen från 2010 förhindrar detta så att romernas kultur överlever mycket länge till. Det alternativ jag tror mest på är alltså en kontinuitet av förändring och att minoritetslagen från 2010 hjälper den romska kulturen att överleva. Jag hoppas och tror att det medför att diskrimineringarna och fördomarna mot romer, som Erik Ullenhag pratade om, försvinner.

Kommentar om resonemang om tänkbara fortsättningar: I resonemanget beskrivs några tänkbara fortsättningar på utvecklingslinjen, att romerna och den romska kulturen lever kvar och accepteras i allt större utsträckning, eller att den romska kulturen assimileras med majoritetskulturen.

I resonemanget kopplas flera källor ihop med tänkbara fortsättningar på utvecklingslinjen.

I resonemanget finns ett motiverat förslag på den mest trovärdiga utvecklingslinjen.

Kommentar begreppsanvändning: I resonemanget används begreppen förändring och kontinuitet på ett rimligt sätt. Begreppet förändring underbyggs med en jämförelse mellan Zigenarlagen och Singoalla. Begreppet kontinuitet underbyggs med det nutida exemplet på den romska flaggan som inte fick hissas.

Vanliga anledningar till att svar inte motsvarar nivån för E för resonemanget är att:

- eleven i sitt resonemang endast uppehåller sig vid dåtid och/eller samtid.
- eleven inte hänvisar till någon källa.

Vanliga anledningar till att svar inte motsvarar nivån för E för begreppsanvändning är att:

- elevens resonemang inte innehåller något av begreppen.
- eleven använder något av begreppen, men på ett felaktigt sätt.